

İNFOGRAFİKLERLE TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ

ÖNSÖZ

Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler, 1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşması'ndan bu yana, kapsamı ve derinliği giderek artan çok boyutlu bir iş birliğini kapsamaktadır.

Ülkemiz AB'ye katılım sürecinde çeşitli siyasi engellerle karşılaşmasına rağmen, AB üyeliğinin stratejik hedefimiz olmaya devam etmesi Türkiye'nin kararlılığını yansıtmaktadır. Bu uzun soluklu süreç, teknik ve sektörel olmasının yanı sıra ekonomik, sosyal, kültürel vb. alanlarda toplumun her kesimine hitap etmektedir. Bu çerçevede, iç ve dış kamuoyunda ilgili tüm tarafların vakitlice doğru bilgilendirilmesi önem arz etmektedir.

Avrupa Birliği Başkanlığı, Türkiye'nin AB üyeliğine hazırlanmasına yönelik çalışmaların yönlendirilmesi, izlenmesi ve eşgüdümü ile üyelik sonrası çalışmaların koordinasyonunu sağlamakla görevli başlıca kurumdur. Çeyrek asırlık kurumsal tecrübesiyle Başkanlığımız, Türkiye'nin Avrupa Birliği ve organları ile ilişkilerini yürütmek, Türkiye ve AB arasındaki ortaklık çalışmalarının ve katılım müzakerelerinin genel koordinasyonunu sağlamak, AB tarafından sağlanan katılıma yönelik mali yardımları koordine ederek, izlemek, yönlendirmek ve değerlendirmek ile tüm bu farklı alanlarda yürütülen çalışmalara ilişkin Türkiye ve AB kamuoylarını bilgilendirme görevlerini etkin biçimde yerine getirmeye devam etmektedir.

Başkanlığımızın kuruluşunun 25. yılı çerçevesinde Türkiye'nin AB İletişim Stratejisi (ABİS) doğrultusunda hayata geçirilen "İnfoğrafiklerle Türkiye-AB İlişkileri" yayın serisi, Türkiye'nin AB sürecine ilgi duyan tüm paydaşlara yönelik olarak hazırlanmıştır. Söz konusu seri, AB'nin kurumsal yapısı, karar alma mekanizmaları, işleyişi ve politika alanları ile Türkiye'nin AB'ye katılım sürecindeki önemli gelişmeleri kullanıcı dostu bir yöntemle ele alarak, AB ile ilgili temel bilgileri anlaşılır, erişilebilir ve güncel bir biçimde sunmayı hedeflemektedir.

Avrupa Birliği Başkanlığı olarak, bu yayının Türkiye-AB ilişkileri konusunda çalışanlar, akademisyenler, STK ve medya temsilcileri ile AB sürecine ilgi duyan tüm vatandaşlarımıza faydalı olmasını temenni ediyoruz.

İÇİNDEKİLER

AB SEMBOLLERİ	1
AB KURUMLARI	2
AB ZİRVESİ	3
AB KONSEYİ	4
AVRUPA PARLAMENTOSU	5
AVRUPA KOMİSYONU	6
ABAD-AMB-AVRUPA SAYIŞTAYI	7
AB BAŞKANLIĞI	8
TÜRKİYE’NİN AB İLETİŞİM STRATEJİSİ	9
TÜRKİYE – AB İLİŞKİLERİNDE ÖNEMLİ TARİHLER	10
AB ANTLAŞMALARI	11
AB GENİŞLEME SÜRECİ	12
SCHENGEN BÖLGESİ	13
AVRO BÖLGESİ	14
GÜMRÜK BİRLİĞİ	15
AB BÜTÇESİ	16
AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI (AYM)	17
AYM ÖNEMLİ TARİHLER	18
REpowerEU	19
KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA)	20
IPA KURUMSAL YAPILANMA	21
AB PROGRAMLARI	22
AB PROGRAMLARI VE TÜRKİYE	23
AB AJANSLARI VE TÜRKİYE	24
TÜRKİYE YATIRIM PLATFORMU (TYP)	25
TEKNİK DESTEK VE BİLGİ DEĞİŞİMİ MEKANİZMASI (TAIEX)	26
EŞLEŞTİRME MEKANİZMASI	27
SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİ PROGRAMLARI VE TÜRKİYE	28
AB DAYANIŞMA FONU VE TÜRKİYE	29
AB DENİZCİLİK, BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ FONU	30

AB SEMBOLLERİ

© AB BAŞKANLIĞI

9 MAYIS AVRUPA GÜNÜ

Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schuman tarafından 9 Mayıs 1950 tarihinde açıklanan Schuman Bildirisi'nin yayınlandığı 9 Mayıs tarihinin 1985 yılından itibaren Avrupa Günü olarak kutlanması kararlaştırılmıştır. 1999 Helsinki Zirvesi'nde ülkemizin aday ülke ilan edilmesinden itibaren Türkiye'de de kutlanmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ MOTTOSU

Avrupa Birliği'nin sloganı olan "Çeşitlilik içinde Birlik" (United in Diversity) ilk kez 2000 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Birçok farklı kültür, dil ve gelenekten oluşan Avrupalıların barış ve refah için çalışırken aynı zamanda tek bir çatı altında nasıl bir araya geldiklerini sembolize etmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ AMBLEMİ

Mavi bir arka plan üzerinde 12 altın yıldızdan oluşan bir daire şeklindedir. Avrupa halkları arasında birlik, dayanışma ve uyum ideallerini sembolize etmektedir. 1985 yılında AB liderleri tarafından resmî amblem olarak kabul edilmiştir.

AVRUPA BİRLİĞİ MARŞI

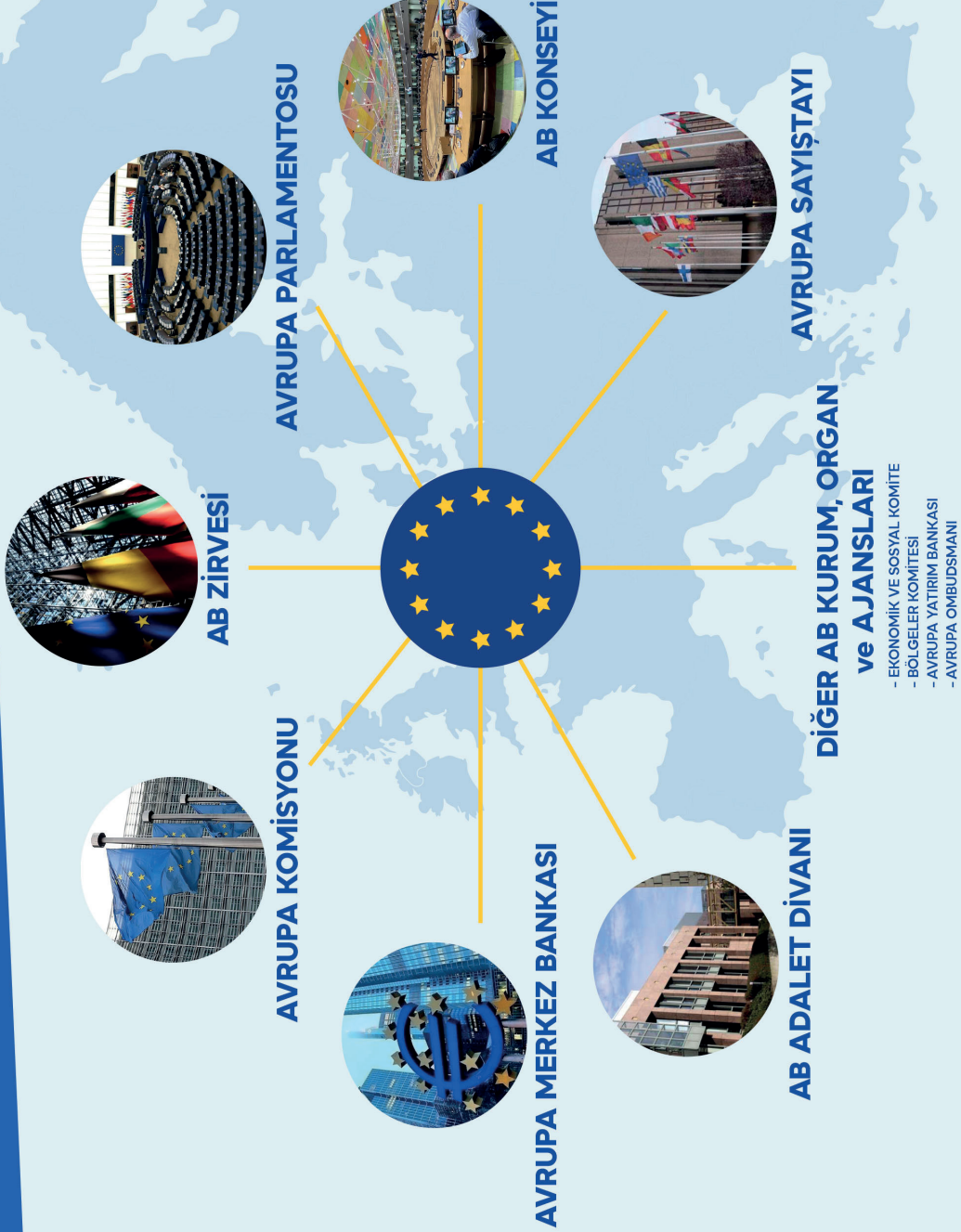
Avrupa Birliği Marşı, Ludwig Van Beethoven tarafından 1823 yılında bestelenen 9. Senfoni'nin son bölümü olan "Ode to Joy" (Neşeye Övgü) adlı eserden ilham alınarak hazırlanmıştır. 1985 yılında Avrupa Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından Birliğin resmî marşı olarak kabul edilmiştir.

AB KURUMLARI

© AB BAŞKANLIĞI

AB ZİRVESİ (EUROPEAN COUNCIL)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

- ★ “AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi” veya “AB Liderler Zirvesi” olarak da bilinir.
- ★ Birliğin en üst seviyedeki siyasi iradesinin temsil edildiği kurumdur.
- ★ Lizbon Anlaşması ile AB’nin yedi resmî kurumundan birisi olmuştur.
- ★ Hükümetlerarası görüşmelerde çözüme kavuşturulamayan bazı hassas hususlar AB Zirvelerinde ele alınmaktadır.
- ★ AB’nin siyasi gündemini belirler.
- ★ Her toplantı sonrasında Avrupa Parlamentosuna rapor verir.
- ★ Kararlar oydaşma (consensus) yöntemiyle alınmaktadır.
Bazı istisnai durumlarda ise oy birliği (unanimity) ya da nitelikli çoğunluk (qualified majority) yöntemi uygulanmaktadır.
- ★ Başkan, nitelikli çoğunluk yöntemiyle iki buçuk yıl süreliğine belirlenmektedir.
Başkanın görev süresi bir kez yenilenebilmektedir.
- ★ Genellikle yılda dört kez toplanırlar.

© AB BAŞKANLIĞI

AB KONSEYİ (COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

AB Konseyinde üye devletlerin çıkarları temsil edilmektedir. Dönem Başkanının girişimi veya Komisyon üyelerinin talebi üzerine gündemdeki konulara göre üye devletlerin ilgili bakanları toplanmaktadır. Yasama yetkisini, Avrupa Parlamentosu ile paylaşmaktadır. Üye ülkelerin hükümetlerini temsilen ilgili bakanlar yasaları görüşmek, düzenlemek, karara bağlamak ve ilgili alanda politika belirlemek üzere bir araya gelmektedirler.

Lizbon Antlaşması ile birlikte, AB Konseyi Dönem Başkanlığı görevini art arda üstlenen üç ülkenin 18 ay süresince birlikte çalışmasını öngören “**Üçlü Başkanlık Sistemi**” (Trio Presidency) getirilmiştir.

Başlıca yetki ve görevleri;

- ★ Üye devletlerin genel ekonomi politikalarının koordinasyonu,
- ★ AB bütçesinin onaylanması (bu sorumluluğu AP ile birlikte yerine getirir),
- ★ AB ile üçüncü ülkeler veya uluslararası kuruluşlar arasında uluslararası anlaşmaların onaylanması,
- ★ AB’nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının (ODGP) geliştirilmesi,
- ★ Cezai konularda ulusal mahkemeler ve kolluk kuvvetleri arasında işbirliğinin eşgüdümü.

Konseyde esas oylama usulü **nitelikli çoğunluktur** (qualified majority).

Nitelikli çoğunluk yöntemiyle bir kararın alınabilmesi için, olumlu oyların üye devletlerin %55’ini, Birlik toplam nüfusunun %65’ini temsil etmesi ve en az 15 üye devletten gelmesi gerekmektedir. Bloke edici azınlık ise, nüfus esası dikkate alınmak suretiyle en az dört üye devlet olarak belirlenmiştir. ODGP, yeni üyelerin katılımı vb. konularda ise oy birliği aranır.

© AB BAŞKANLIĞI

AVRUPA PARLAMENTOSU (EUROPEAN PARLIAMENT)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

- ★ Avrupa Parlamentosu (AP), Avrupa Birliği'ne üye **27 devlet** ve **toplam 720 temsilciden** oluşmaktadır.
- ★ AB kurumları içinde doğrudan halk tarafından seçilen tek organdır.
- ★ Üye devlet vatandaşlarının demokratik menfaat ve siyasi görüşlerini temsil etmektedir.
- ★ Üyeler, devletlerine göre değil, siyasi görüşlerine göre grup oluşturmaktadır.
- ★ Konsey ile birlikte yasama yetkisini paylaşır ve AB bütçesini yapar.
- ★ Üye devletleri bağlayacak hukuki düzenlemelerin kabul edilebilmesi genel kural olarak hem Avrupa Parlamentosu hem AB Konseyinin onayı ile mümkündür.
- ★ AP seçimleri beş yılda bir yapılmaktadır.
- ★ Üye devletlerin parlamenter sayıları, temsil edeceği üye devletin nüfusuna göre tespit edilmektedir.
- ★ AP Genel Kurulu Strazburg'da, Parlamento siyasi grupları ve komiteleri Brüksel'de toplanır. Sekreteryası ise Lüksemburg'da bulunmaktadır.

© AB BAŞKANLIĞI

AVRUPA KOMİSYONU (EUROPEAN COMMISSION)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

- ★ Birliğin yürütme organı olarak AB müktesebatını, bütçeyi ve programları uygulamaktan ve idari denetimden sorumlu kurumdur.
- ★ Avrupa Parlamentosu ve Konseye sunduğu yasama ya da karar önerileri ile yasama sürecini başlatır.
- ★ Her üye devletten bir kişinin yer aldığı, beş yıl için seçilen 27 üyeden oluşur. Bu kişilere "komiser" adı verilir.
- ★ Her komiser bir veya daha fazla AB politikasının yürütülmesinden sorumludur.
- ★ Komisyon Başkanı Avrupa Birliği Zirvesi tarafından belirlenir ve ataması Avrupa Parlamentosunun onayı ile yapılır.
- ★ Komiserlerin görev süresi beş yıldır ve bu süre yenilenebilir.
- ★ Merkezi Brüksel'dedir.

© AB BAŞKANLIĞI

AVRUPA BİRLİĞİ ADALET DİVANI (ABAD) (THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION)

Avrupa Birliği'nin yargı organıdır.

Görevi, AB hukukunun Birlik içerisinde her yerde aynı şekilde yorumlanması ve uygulanmasını sağlamaktır.

Yargıçlar altı yıl için atanırlar.

Kararlar, çoğunluk oyuna göre alınır.

Lüksemburg'da faaliyet göstermektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

AVRUPA MERKEZ BANKASI (AMB) (EUROPEAN CENTRAL BANK)

Görevleri arasında;

Avro bölgesinde fiyat istikrarını sağlamak,

AB'nin para politikasının tespiti ve uygulanması,

Döviz işlemlerinin yürütülmesi,

Üye devletlerin resmî döviz rezervlerinin tutulması ve yönetilmesi,

Ödeme sistemlerinin düzgün işleminin sağlanması bulunmaktadır.

Merkezi Frankfurt şehrinde yer almaktadır.

AVRUPA SAYIŞTAYI (EUROPEAN COURT OF AUDITORS)

Birliğin tüm gelir ve giderlerini inceler, işlemlerinin hukuka ve usule uygunluğunu temin eder.

Her bir üye devletten birer üye olmak üzere 27 üyeden oluşmaktadır.

Üyeler, Konsey tarafından Parlamenta danışıldıktan sonra, altı yıllık bir süre için tayin edilir.

Lüksemburg'da faaliyet göstermektedir.

© AB BAŞKANLIĞI

AB BAŞKANLIĞI

Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) üyeliğine hazırlanmasına yönelik çalışmaların yönlendirilmesi, izlenmesi ve eşgüdümü ile üyelik sonrası çalışmaların koordinasyonunu sağlamakla görevlidir.

- 4 Temmuz 2000**
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS) kuruldu.
- 3 Haziran 2005**
İlk Başmüzakereci atandı.
- 9 Ocak 2009**
Münhasıran AB ile ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı görevlendirildi.
- 9 Temmuz 2009**
5916 sayılı Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesi ile kurumsal kapasite güçlendirildi.
- 8 Haziran 2011**
Avrupa Birliği Bakanlığı kuruldu.
- 15 Temmuz 2018**
Dışişleri Bakanlığına bağlı "Avrupa Birliği Başkanlığı" olarak yeniden yapılandırıldı.

Avrupa Birliği Başkanlığı çalışmalarını altısı hizmet birimi olmak üzere, iki Genel Müdürlük ve 16 Daire Başkanlığı ile yürütmektedir.

Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü (ABGM)

- Türkiye ile AB arasındaki ortaklık ilişkisi ve katılım müzakerelerinin genel koordinasyonunu sağlamak
- Bu çerçevede ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu yürütmek

Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdürlüğü (MPGM)

- AB katılım öncesi mali yardımları ile ülkemizin katılım sağladığı AB Programları ve Sınır Ötesi İşbirliği programlarının etkin verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak
- Bu kapsamda ilgili kurumlarla koordinasyon içinde programlama, uygulama, izleme, ve değerlendirme çalışmalarını yürütmek

Başkanlık personelinin %40'ı AB Kariyer Uzmanıdır.

AB Kariyer Uzmanı

Diğer

AB Başkanlığı idarecileri ve toplam personelin %54'ü kadın çalışandır.

İdareci

Personel

© AB BAŞKANLIĞI

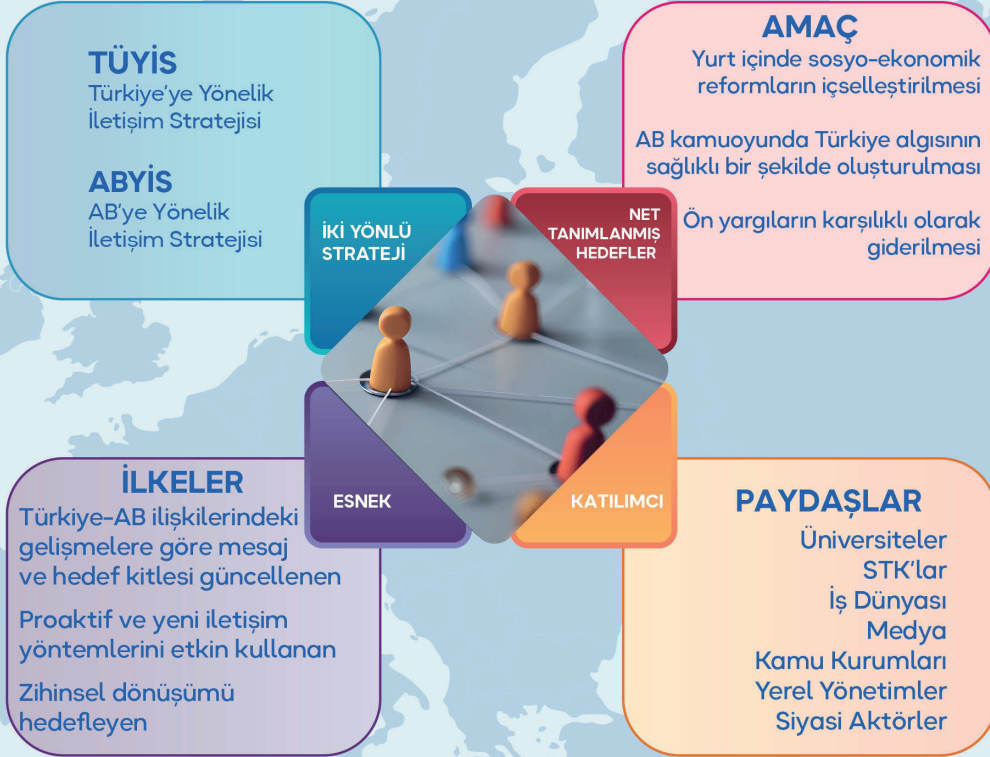
TÜRKİYE'NİN AB İLETİŞİM STRATEJİSİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

Avrupa Birliği İletişim Stratejisi (ABİS), Türkiye'nin doğru şekilde tanıtılmasına katkı sağlamak ve AB'ye üyelik sürecimizde yurt içi ve yurt dışı desteği arttırmak için Başkanlığımızca 2010 yılından itibaren uygulanmaktadır.

© AB BAŞKANLIĞI

9 Mayıs Avrupa Günü Etkinlikleri

CSO Avrupa Günü Özel Konseri
Avrupa Günü Kupası Koşusu
Avrupa Birliği Parkı Açılışı
Avrupa Ormanı Oluşturulması
Avrupa Günü Tenis Turnuvası
Kıtalararası Kuzey Yürüyüşü

Doğu - Batı Dostluk ve İpek Yolu Rallisi

Gençlerle AB Buluşmaları

İl il AB Buluşmaları

Belgesel ve Spot Film Çalışmaları

Özel Gün ve Haftalara Yönelik Etkinlikler

Avrupa Spor Haftası, Hareketlilik Haftası, ErasmusDays

Ortak Geleceğimiz Dijital İletişim Kampanyası

IPA Deneyim Paylaşımı Kampanyası

Sivil Toplumla Diyalog Toplantıları

Türkiye - AB Sivil Toplum Buluşmaları

Kamu - STK - Medya İçin Diyalog Seminerleri

Türk Yerel Medyası AB Yolunda Projesi

AB Yolunda Genç İletişimciler Yarışması

AB Gönüllüleri

Genç Çevirmenler Yarışması

TÜRKİYE - AB İLİŞKİLERİNDE ÖNEMLİ TARİHLER

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

1959

Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) Başvuru

Türkiye 31 Temmuz 1959 tarihinde Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üyelik için başvurmuştur.

1963

Ankara Anlaşması

Türkiye ile AET Arasında Ortaklık Anlaşması 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanmıştır.

1970

Katma Protokol

Gümrük Birliği'ne ilişkin kuralları içeren Katma Protokol 23 Kasım 1970 tarihinde imzalanmış ve 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

1987

Avrupa Topluluğu'na Tam Üyelik Başvurusu

Türkiye 14 Nisan 1987 tarihinde Avrupa Topluluğu'na (AT) tam üye olmak üzere başvurmuştur.

1996

Gümrük Birliği

Türkiye-AB arasında sanayi ürünleri ile işlenmiş tarım ürünlerini kapsayan Gümrük Birliği tesis edilmiştir.

1999

Resmi Adaylık Statüsü

10-11 Aralık 1999 tarihinde Helsinki'de düzenlenen AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde Türkiye'ye resmî olarak adaylık statüsü tanınmıştır.

2005

Tam Üyelik Müzakereleri

3 Ekim 2005 tarihinde Lüksemburg'da yapılan Hükümetlerarası Konferans ile Türkiye-AB arasında tam üyelik müzakereleri başlamıştır.

AB'YE UYUM SÜRECİNDE GÜNCEL DURUM

Türkiye'nin AB'ye katılım müzakereleri Müzakere Çerçeve Belgesi doğrultusunda, yürütülmekte olup toplumsal yaşamın hemen her alanını kapsamaktadır.

- Toplam 35 fasıl üzerinden müzakereler yürütülmektedir.
- 16 fasıl müzakereye açılmıştır.
- Bir fasıl geçici olarak kapatılmıştır.

© AB BAŞKANLIĞI

AB ANTLAŞMALARI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

Kurucu Antlaşmalar

1951

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu (AKÇT) Kuran Antlaşma (Paris Antlaşması)

(İmza: 18 Nisan 1951 - Yürürlük: 23 Temmuz 1952 - Sona erme: 23 Temmuz 2002)

Dönemin stratejik hammadde olan kömür ve çelik için ortak pazar oluşturmuştur.

1957

Roma Antlaşmaları

(İmza: 25 Mart 1957 - Yürürlük: 1 Ocak 1958)

Avrupa Ekonomik Topluluğunu (AET) Kuran Antlaşma:

Dört dolaşım özgürlüğüne (mallar, kişiler, sermaye, hizmetler) dayalı ortak pazar oluşturmuştur.

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu (EURATOM) Kuran Antlaşma

Nükleer enerjinin barışçıl ve güvenli kullanımını sağlamıştır.

Tadil Antlaşmaları

1965

Füzyon (Brüksel) Antlaşması

(İmza: 8 Nisan 1965 - Yürürlük: 1 Temmuz 1967 - Sona erme: 1 Mayıs 1999)

AKÇT, AET ve EURATOM'un Konsey ve Komisyonlarını birleştirmiştir.

1986

Avrupa Tek Senedi

(İmza: 17 ve 28 Şubat 1986 - Yürürlük: 1 Temmuz 1987)

- Tek Pazar hedefine 1 Ocak 1993 tarihinde ulaşılabilmesi için Kurucu Antlaşmalarda değişiklik yapılmasını hedeflemiştir.
- AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'ni resmileştirmiştir.
- AP'nin karar alma süreçlerindeki rolünü artıran işbirliği usulünü getirmiştir.

1992

Maastricht Antlaşması (AB Antlaşması - ABA)

(İmza: 7 Şubat 1992 - Yürürlük: 1 Kasım 1993)

- Üç sütunlu ("Avrupa Topluluğu", "Ortak Dış ve Güvenlik Politikası" ve "Adalet ve İçişleri") Avrupa Birliği yapısını kurmuştur.
- AET'nin adını Avrupa Topluluğu olarak değiştirmiştir.
- AP'nin karar alma süreçlerindeki rolünü artıran ortak karar alma usulünü kabul etmiştir.
- Avrupa para birimi olan avroya ulaşmak için ekonomik ve parasal birliğin tamamlanmasını nihai hedef olarak belirlemiştir.
- Avrupa Birliği vatandaşlığı statüsünü getirmiştir.

1997

Amsterdam Antlaşması

(İmza: 2 Ekim 1997 - Yürürlük: 1 Mayıs 1999)

- AB'yi gelecekteki genişlemeye hazırlamak için Kurucu Antlaşmaları güncellemiştir.
- Güçlendirilmiş işbirliği prosedürünü oluşturmuştur.

2001

Nice Antlaşması

(İmza: 26 Şubat 2001 - Yürürlük: 1 Şubat 2003)

- Birliği en büyük genişleme sürecine hazırlamak için Kurucu Antlaşmaları güncellemiştir.
- Avrupa Komisyonu, AP ve AB Adalet Divanının oluşumuna ilişkin değişiklikler getirmiştir.

2007

Lizbon Antlaşması

(İmza: 13 Aralık 2007 - Yürürlük: 1 Aralık 2009)

- Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma'nın adını Avrupa Birliğinin İşleyişi Hakkında Antlaşma (ABİHA) olarak değiştirmiştir.
- Avrupa Birliği Temel Haklar Şart'ını Kurucu Antlaşmalarla aynı hukuki değere sahip ve bağlayıcı bir hukuki düzenleme olarak tanımlamıştır.
- AB'ye tüzel kişilik kazandırmıştır.
- AB Zirvesini ve Avrupa Merkez Bankasını AB kurumları olarak tanımlamıştır.
- AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi pozisyonunu ve Avrupa Dış İlişkiler Servisini (DIS) oluşturmuştur.
- Vatandaş Girişimi yöntemini kabul etmiştir.

© AB BAŞKANLIĞI

AB GENİŞLEME SÜRECİ

AB'nin hâlihazırda 27 üye devleti bulunmaktadır.

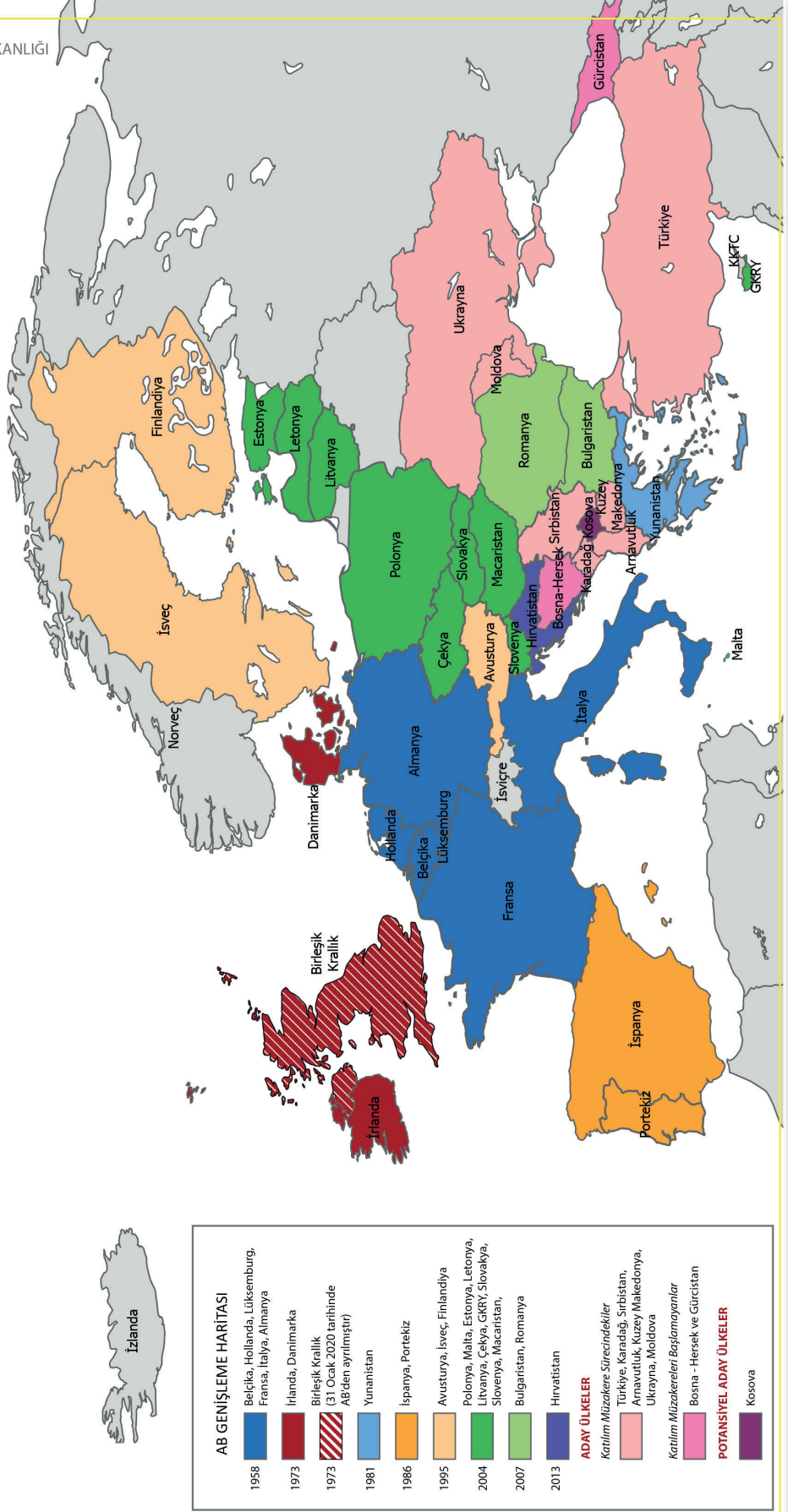
Mevcut durumda Türkiye dâhil AB'ye aday devlet ve bir potansiyel aday devlet vardır.

© AB BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AYRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

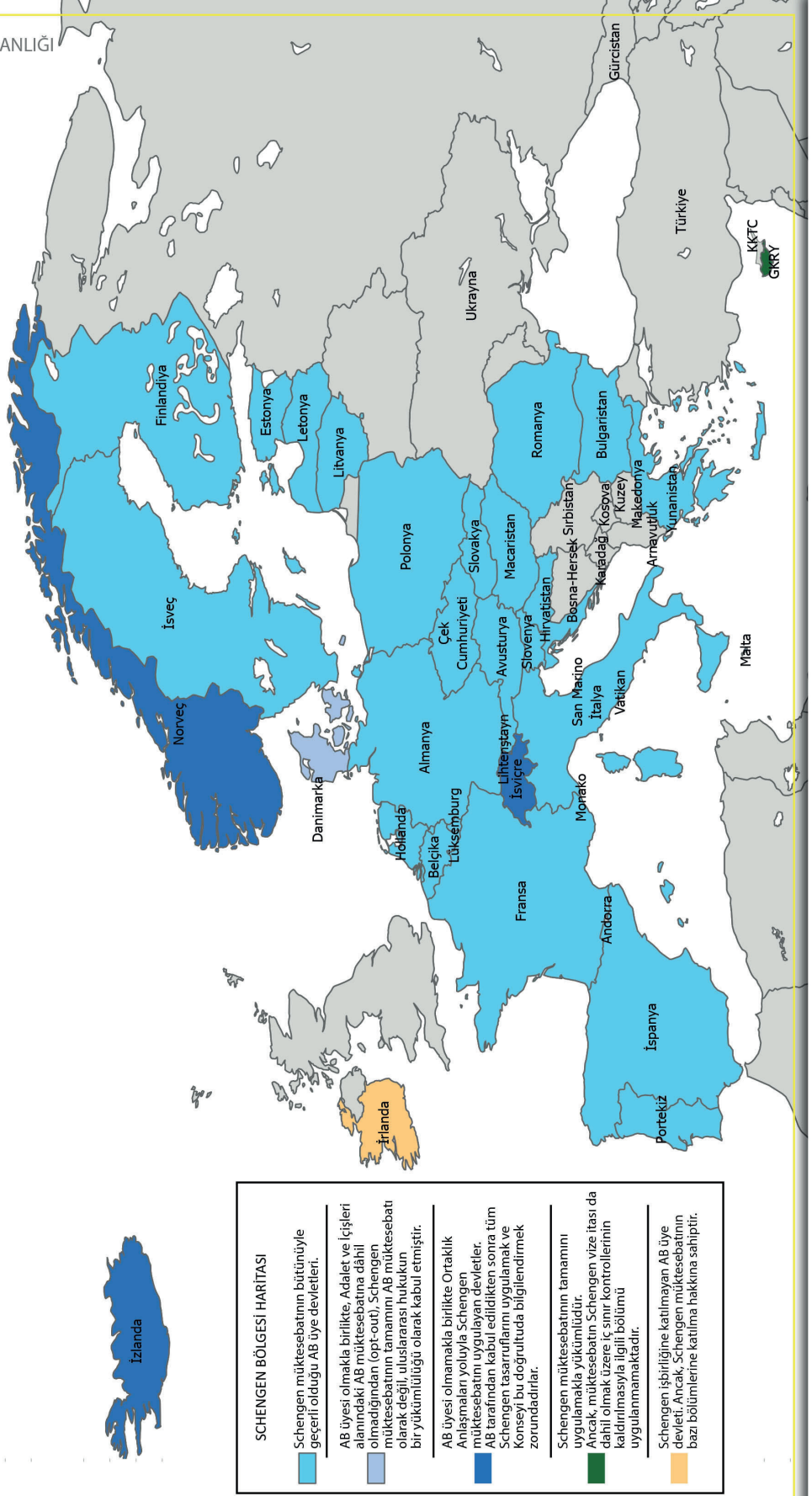

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

SCHENGEN BÖLGESİ

Schengen Bölgesi, AB'ye üye 25 devlet; Lihtenştayn, İzlanda, Norveç ve İsviçre'yi kapsamaktadır. 400 milyondan fazla AB vatandaşının yanı sıra AB'de yaşayan veya AB'yi eğitim, turistik gezi, iş vb. amacıyla ziyaret eden AB vatandaş olmayan kişilerin serbestçe seyahat etmesine olanak tanır.

AVRO BÖLGESİ

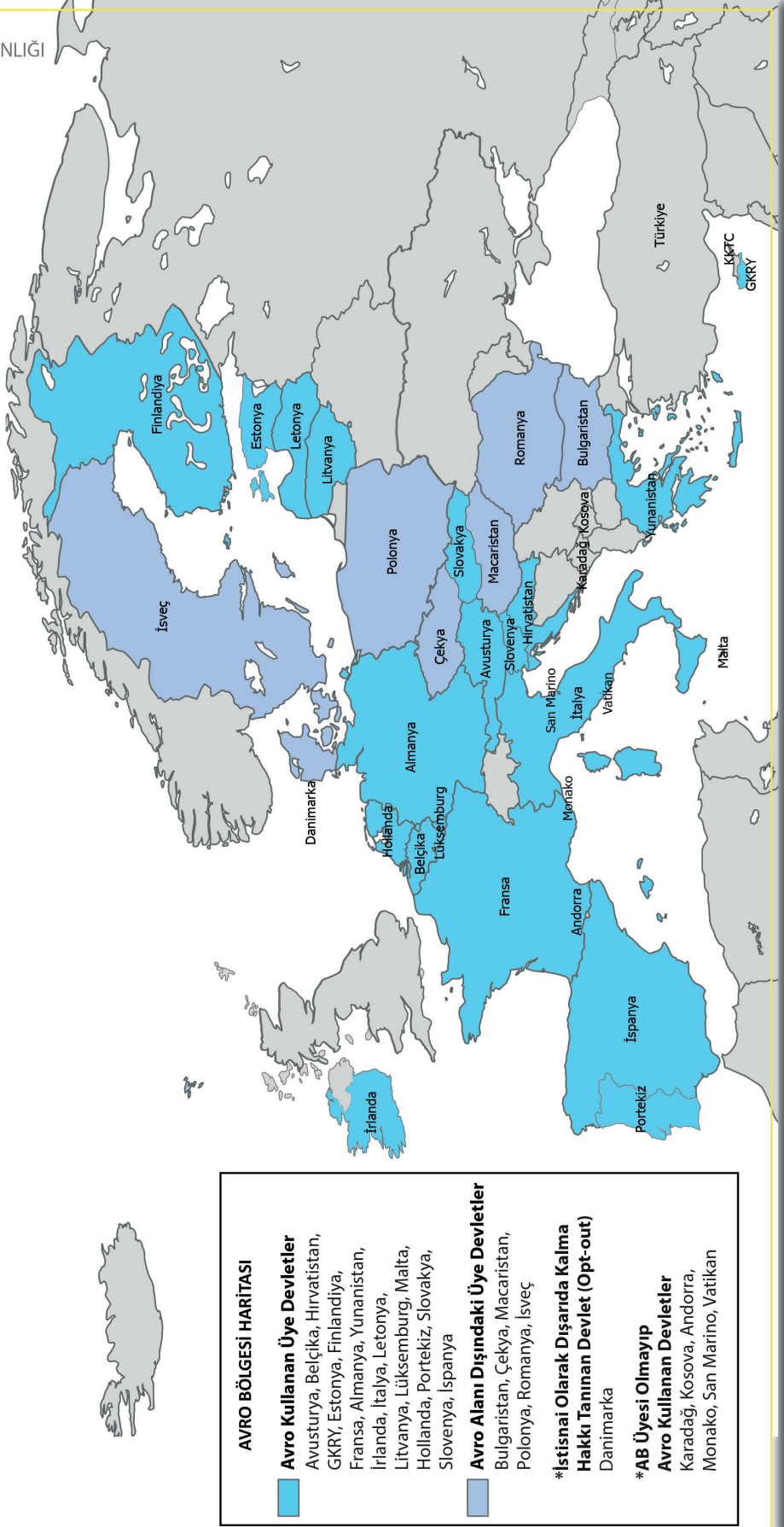
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTION FOR EU AFFAIRS

© AB BAŞKANLIĞI

Tüm AB üye devletleri Ekonomik ve Parasal Birliğin (EPB) bir parçası olup AB'nin ekonomik hedeflerini desteklemek için ekonomi politikalarında eşgüdüm sağlamaktadır. Bununla birlikte Maastricht Yakınsama Kriterleri'ni yerine getiren üye devletler ulusal para birimi olarak Avro'yu kullanarak Avro'yu kullanan 20 üye devlet Avro Bölgesini oluşturmaktadır.

ab.gov.tr

X @ABBaskanligi

TÜRKİYE - AB GÜMRÜK BİRLİĞİ

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği'nin temeli 1963 tarihli Ankara Anlaşması'na dayanmaktadır. Bunun için Ankara Anlaşması'nda 3 dönem öngörülmüştür.

İlk dönemin sonunda, 1970'te **Katma Protokol** imzalanmıştır. Gümrük Birliği'nin kuruluş esasları ile gerçekleşene kadarki gümrük vergisi ve miktar kısıtlamalarındaki indirim miktarlarına ilişkin takvim düzenlenmiştir.

İkinci dönemin sonunda, 6 Mart 1995 tarihinde, **1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı (OKK)** imzalanmış ve Türkiye ile o dönemki adıyla Avrupa Topluluğu arasında bir Gümrük Birliği tesis edilmiştir.

1/95 sayılı OKK, Türkiye ile AB arasında yapılan ayrı bir anlaşma değildir. Türkiye'nin AB ile bütünleşme hedefine yönelik olarak Ankara Anlaşması ile başlatılan entegrasyon sürecinin son aşamasıdır.

Türkiye-AB Gümrük Birliği, klasik gümrük birliği tanımının ötesinde, bir tarafın diğer taraf üzerinde haksız rekabet avantajı sağlamasına neden olabilecek tüm bozucu mekanizmaların kaldırılması anlayışını da içermektedir.

Türkiye'nin, malların serbest dolaşımına dair mevzuat uyumunun yanı sıra, rekabet politikası (anti-tröst ve devlet destekleri), fikri ve sınai mülkiyet hakları ve ticari korunma araçları alanlarında da mevzuatını AB mevzuatına yakınlaştırmaya yükümlülüğü bulunmaktadır.

© AB BAŞKANLIĞI

Türkiye - AB Gümrük Birliği

Sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri bakımından malların serbest dolaşımını öngörmektedir.

Taraflar arasındaki ticarete gümrük vergileri ve her türlü eş etkili vergi ile miktar kısıtlamaları ve her türlü eş etkili tedbir yasaklanmıştır.

Türkiye'de ve AB'de üretilen ürünler ile üçüncü ülke çıkışlı olup Türkiye veya AB'de ithal işlemleri tamamlanmış, gerekli gümrük vergisi ve harçları tahsil edilmiş, bu vergi ve harçları tam veya kısmi bir iadedden yararlanmamış ürünler Gümrük Birliği içerisinde serbest dolaşımda sayılmaktadır.

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nda Yer Alan Temel Konular

- Malların serbest dolaşımı için gümrük vergisi ve miktar kısıtlamalarının kaldırılması
- AB'nin üçüncü ülkelere uyguladığı ortak gümrük tarifesine uyum
- Ticaretin önündeki teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin AB teknik mevzuatına uyum
- AB'nin üçüncü ülkelerle yaptığı Serbest Ticaret Anlaşmalarına benzer anlaşmalar yapılması
- AB gümrük mevzuatına uyum ve gümrükler alanında karşılıklı idari işbirliği
- Tarım ürünleri ticaretinde karşılıklı ürün bazlı tercihi rejim
- Gümrük Birliği Ortak Komitesi, danışma ve karar usulleri, anlaşmazlıkların halli gibi konularda kurumsal hükümler

AB BÜTÇESİ

Avrupa Birliği (AB) bütçesi, Birliğin politika ve önceliklerini gösteren önemli bir araçtır.

2021-2027 dönemini kapsayan AB bütçesi, Çok Yıllı Mali Çerçeve (ÇYMÇ) ve Yeni Nesil AB (YNAB) Toparlanma Aracı kaynaklarıyla yaklaşık 2 trilyon avro tutarındadır.

Çok Yıllı Mali Çerçeve (ÇYMÇ)

1,2 trilyon avro

Yeni Nesil AB (YNAB) Toparlanma Aracı

800 milyar avro

ÇOK YILLI MALİ ÇERÇEVE

ÇYMÇ altında yer alan programlar ve fonlar ile yıl bazında tahsisat yapılmaktadır. 2021-2027 döneminde yaklaşık 1,2 trilyon avro ayrılmıştır.

ÇYMÇ Bütçe Dağılımı (2021-2027)

- Tek Pazar, yenilik ve dijitalleşme (% 12,3)
- Uyum, dayanıklılık ve değerler (%35,2)
- Doğal kaynaklar ve çevre (%33,1)
- Göç ve sınır yönetimi (%2,1)
- Güvenlik ve savunma (%1,2)
- Komşuluk ve dünya (%9,1)
- Avrupa kamu yönetimi (%6,8)

AB Bütçesinin Gelir Kalemleri

- Üye ülkelerin Gayri Safi Milli Gelirlerine (GSMG) dayalı kaynak
- Gümrük vergisine dayalı öz kaynaklar
- KDV gelirlerine dayalı öz kaynaklar
- Geri dönüştürülmeyen plastik ambalaj atıklarına dayalı öz kaynaklar
- Diğer bütçe kaynakları

© AB BAŞKANLIĞI

YENİ NESİL AB TOPARLANMA ARACI

Kovid-19 salgınının yol açtığı ekonomik ve sosyal sorunlarla mücadele ve toparlanma için alınacak tedbirleri desteklemek üzere Aralık 2020'de oluşturuldu.

Üye ülkelere bir kısmı hibe bir kısmı kredi olmak üzere toplamda cari fiyatlarla 806 milyar avro kaynak sağlanması hedeflendi.

YNAB Alt Başlıkları

Toparlanma ve Dayanıklılık İmkânı - 723,8 milyar avro
(338 milyar avro hibe, 385,8 milyar avro kredi)

Yeşil dönüşüm
Dijital dönüşüm
Akıllı, kapsayıcı ve sürdürülebilir büyüme
Sosyal ve bölgesel uyum
Sağlık, ekonomi sosyal ve kurumsal alanda dayanıklılık
Gelecek nesil için politikalar

Diğer Programlar - 83,1 milyar avro

ReactEU
Ufuk Avrupa
InvestEU
Kırsal Kalkınma
Adil Geçiş Fonu
RescEU

* Bu infografik 2024 yılı cari fiyatları baz alınarak hazırlanmıştır.

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI (AYM)

Avrupa Komisyonu tarafından 11 Aralık 2019 tarihinde açıklanan **Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM)**, Avrupa'yı 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarının net olarak sıfırladığı dünyanın ilk iklim-nötr kıtası haline getirmeyi hedefleyen AB'nin yeni büyüme stratejisidir.

AB'yi modern kaynak verimli ve rekabetçi bir ekonomiye dönüştürürken AYM aşağıdaki hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır.

- 2050 yılında net sıfır sera gazı emisyonuna ulaşılması,
- Ekonomik büyümenin kaynak kullanımından ayrıştırılması,
- Hiç kimsenin ve hiçbir bölgenin arkada bırakılmaması.

Avrupa İklim Kanunu

30 Haziran 2021 tarihinde kabul edilmiş olup, AB'nin 2050 yılında iklim nötr olma hedefine yasal olarak bağlayıcılık kazandırmıştır.

- AB'nin iklim nötr olma hedefine Birliğin tüm politikalarının katkıda bulunması,
- AB'nin 2030 yılında 1990 seviyesine kıyasla sera gazı emisyonlarının asgari olarak %55 oranında azaltılması,
- 2040 yılı için yeni bir iklim hedefi belirlenmesi,
- 2050 sonrasında negatif emisyonu erişilmesi hedeflenmektedir.

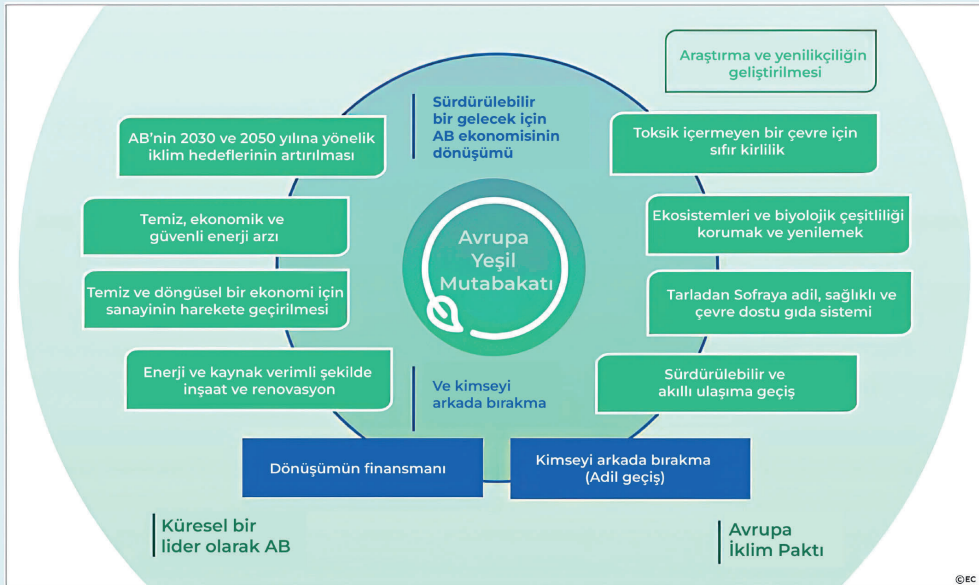
55'e Uyum Paketi

İklim, enerji, ulaştırma ve vergilendirme politikalarını, sera gazı emisyonlarının 2030 yılına kadar asgaride %55 oranında düşürülmesi hedefiyle uyumlu hale getirmeye yönelik bir dizi düzenlemeyi içermektedir.

© AB BAŞKANLIĞI

Avrupa Yeşil Mutabakatını finanse etmek üzere AB, önümüzdeki on yıl boyunca asgaride 1 trilyon € sürdürülebilir yatırımı mobilize etmeyi taahhüt etmiştir.

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI (AYM) ÖNEMLİ TARİHLER

© AB BAŞKANLIĞI

AB'yi kaynak-verimli, rekabetçi ve modern bir ekonomik yapıya kavuşturmayı öngören AYM, üretimden ticarete, enerjiden ulaşırmaya, tarımdan vergilendirmeye kadar pek çok alanı kapsayan köklü bir dönüşüm planıdır.

AYM uyarınca, AB ekonomisinin tüm sektörlerinin AB'nin 2050 yılında iklim-nötr olma hedefine katkıda bulunacak şekilde yeniden yapılandırılması öngörülmektedir. AYM sürecine ilişkin önemli dönüm noktaları aşağıda sunulmaktadır.

1997

Kyoto Protokolü

- 2005 yılında yürürlüğe girdi.
- Türkiye, 26 Ağustos 2009'da protokole taraf oldu.

2015

BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

2015

Paris Anlaşması

- 4 Kasım 2016 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Türkiye Anlaşmaya yönelik Niyet edilen Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkısını (INDC) sundu.
- Türkiye, sera gazı emisyonlarında, referans senaryoya (BAU) göre 2030 yılında %21 oranına kadar azaltım öngördüğünü beyan etti.

2019

Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM)

- AB'nin yeni büyüme stratejisi olarak açıklandı.
- 2050'de net sıfır emisyonu ulaşılmasını
- Ekonomik büyümenin kaynak kullanımından ayrıştırılmasını öngörüyor.

2021

Avrupa İklim Kanunu

- AB'nin 2050 yılında iklim nötr olma hedefine yasal olarak bağlayıcılık kazandırdı.

2021

Türkiye'nin Yeşil Mutabakat Eylem Planı

- 16 Temmuz 2021 tarihinde yayınlandı.

2021

55'e Uyum Paketi

- Komisyon tarafından açıklandı.
- Yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, sınırda karbon düzenlemesi, alternatif enerji altyapıları, enerji vergilendirmesi, Emisyon Ticaret Sistemi gibi mevzuat önerileri yer almaktadır.

2021

Türkiye'nin Paris Anlaşmasını Onaylaması

- Ülkemizin 2053 yılı için net sıfır emisyon hedefi ilan edildi.

2021

Yüksek Düzeyli İklim Diyalogu (YDİD)

- 16 Eylül 2021 YDİD'in ilk toplantısı düzenlendi.
- 21 Nisan 2022 YDİD'nin ikinci toplantısı düzenlendi.

2022

Türkiye'nin ilk İklim Şurası düzenlendi.

2023

Güncellenmiş NDC

- 13 Nisan 2023 tarihinde, Türkiye'nin Paris Anlaşmasına Yönelik Güncellenmiş İlk Ulusal Katkısı (NDC) BMİDÇS Sekreteriyasına sunuldu:
- Türkiye sera gazı emisyonlarında 2030 yılına kadar %41 oranında artıştan azaltım öngördüğünü beyan etti.

2023

55'e Uyum Paketi

- Paketin yasalaşma süreci, Enerji Vergilendirme Direktifi haricinde tamamlandı.

2025

Ülkemizin ilk iklim Kanunu

- 9 Temmuz 2025 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

REPowerEU

REPowerEU, Avrupa Komisyonunun, 2030 yılına kadar Avrupa'nın Rusya'dan enerji ithalatına bağımlılığını sona erdirmeye ve yeşil geçişi hızlandırmaya yönelik planıdır. AB'nin enerji arz güvenliğini artırmak ve Rusya'ya bağımlılığını azaltmaya yönelik plan kapsamında AB'nin enerji tasarrufunu artırması, fosil yakıtları aşamalı biçimde kaldırmayı hızlandırması ve buna yönelik yatırımları başlatması hedeflenmektedir.

REPowerEU aşağıdaki alanlarda bir dizi önlem ortaya koymaktadır

REPowerEU TEDBİRLERİ

KISA DÖNEM

- AB Enerji Platformu adı altında LNG ve hidrojen alımı için ortak bir AB girişiminin kurulması,
- Bu platform üzerinden enerji kaynaklarının müşterek satın alınması ve tedarikçi ülkelerle müşterek olarak görüşülmesi,
- AB genelinde doğal gaz tedarikinde yaşanabilecek kesintilere yönelik olarak talep azaltımı planlarının oluşturulması,
- Doğal gaz depolama kapasitesinin %80 oranına ulaştırılması, (yıllık hedef artırılmış olup, her yılın kasım ayına kadar %90 depolama kapasitesine ulaşılması hedeflenmektedir)
- Biyometan üretiminin artırılmasıyla doğal gaz ithalatının yaklaşık 17 milyar metreküp azaltılması,
- Yenilenebilir kaynaklar ve düşük karbonlu gazlar konusunda güvenilir tedarikçilerle yeni enerji ortaklıklarının kurulması.

ORTA ve UZUN DÖNEM

- İyileşme ve Dayanıklılık Fonu (300 milyar avro) desteği ile üye devletlerin kendi ulusal REPowerEU Planlarını oluşturması,
- Yenilikçilik Fonu (3 milyar avro) projeleri ile sanayideki karbonsuzlaştırmanın hızlandırılması,
- 2030 için öngörülen AB enerji verimliliği hedefinin %9'dan %13'e yükseltilmesi,
- 2030 için öngörülen AB yenilenebilir enerji hedefinin %40'tan %45'e çıkarılması,
- Ulaştırma sektöründe enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik düzenleyici tedbirlerin geliştirilmesi,
- 2030 yılına kadar 10 milyon ton yenilenebilir hidrojenin AB'de üretilmesi,
- Hidrojene yönelik modern bir yasal çerçeve oluşturulması,
- Yenilenebilir enerji projelerinde izin süreçlerinin kolaylaştırılmasına yönelik düzenlemeler yapılması,
- Entegre ve dönüştürülmüş doğal gaz ve elektrik altyapısı ağlarına yönelik yatırımların artırılması.

© AB BAŞKANLIĞI

KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA)

AB katılım öncesi mali yardımları, tam üyelik sürecinde aday ve potansiyel aday ülkelere Birlik politikaları ile uyumlarını kolaylaştırmaları ve gerekli altyapıyı oluşturmaları için sağlanan hibe destekleridir.

IPA, AB bütçesi içinde yedi yıllık dönemler halinde planlanmaktadır. Kendisinden önce farklı adlar altında verilen mali yardımları tek çatı altında toplamıştır. Hali hazırda IPA III dönemi uygulanmaktadır.

2002'den bu yana ülkemize tahsis edilen toplam 10 milyar avroluk AB fonu sayesinde 900'den fazla büyük ölçekli proje gerçekleştirilmiştir. Ülke tahsisatının olmadığı yeni dönemde yararlanıcı ülkeler için toplamda 14.2 milyar avro fon tahsis edilmiştir.

Söz konusu projeler sayesinde, şehirlerimizdeki hava kalitesinden sınır güvenliğine, yenilenebilir enerjinin desteklenmesinden salgın hastalıklarla mücadeleye, vatandaşlarımızın hayatına dokunan birçok alanda ilerleme kaydedilmiştir.

2021 Yılı Türkiye'ye tahsis edilecek fon miktarı 208,5 milyon Avro'dur.

IPA III 16 Proje

IPARD - Kırsal Kalkınma Programı, Birlik Programlarına Katkı, ve Sivil Toplum Aracı ve Sınır Ötesi İşbirliği Programı

2022 Yılı 221 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

IPA III 22 Proje

IPARD, Birlik Programları Katkısı, Sınır Ötesi İşbirliği Programı Katkısı, Sivil Toplum Aracı

2023 Yılı toplam tahsisat 244,6 milyon Avro olarak gerçekleşmiştir.

IPA III 11 Proje

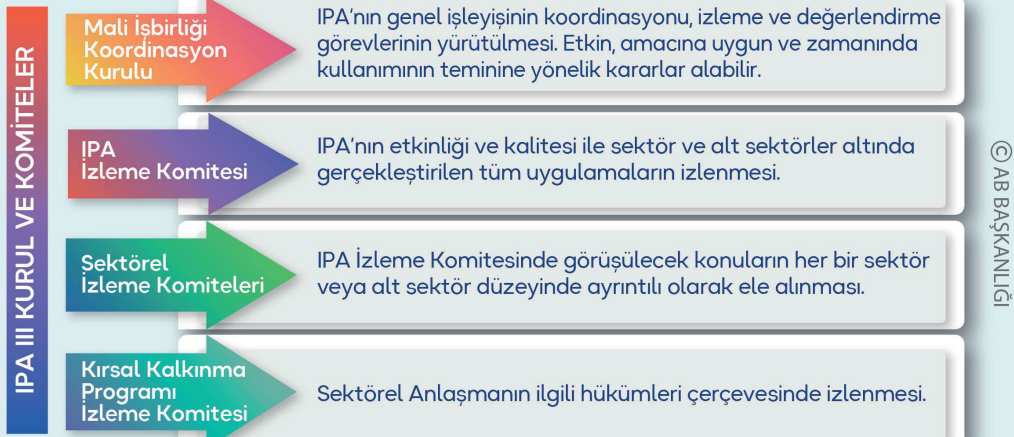
IPARD, Birlik Programları Katkısı, Sınır Ötesi İşbirliği Programı Katkısı, Türkiye Yatırım Platformu Katkısı, Sivil Toplum Aracı

IPA KURUMSAL YAPILANMA

24 Haziran 2023 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 2023/11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile ülkemizde AB fonlarının etkin kullanılmasını sağlamak üzere sorumlu kurumların yapı ve işlevleri belirlenmiştir.

KURUMLAR	SORUMLULUK ALANLARI
Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC) - AB Başkanlığı	IPA fonlarının programlamasının genel koordinasyonu, uygulamanın izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması
Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (NAO) - Hazine ve Maliye Bakanlığı	IPA fonlarının mali yönetiminden ve işlemlerin mevzuata uygun ve düzenli olarak yapılması
Ulusal Programlama Uyum Koordinatörü - Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı	IPA III kapsamında finanse edilen eylem/program belgelerinin ulusal politika, plan, program ve bütçe süreçleriyle uyumlu olarak hazırlanmasını gözetmek
Yönetim Otoritesi	- IPA tematik pencereleri altındaki önceliklerin genel yönetimi - Mali yönetim görevlerini yürütmek üzere kararlarını bağımsız olarak alan bir veya daha fazla "Mali Yönetimden Sorumlu Ara Kurum" belirler. - Sorumlu olduğu tematik önceliğin yönetim görevlerini yürütmek üzere bir veya daha fazla "Politika Yönetiminden Sorumlu Ara Kurum" belirleyebilir.
Sektör Sorumlusu Kurum	İlgili tematik öncelik kapsamında programlama, ihale, uygulama ve izleme süreçlerinde Yönetim Otoritesini destekleme
Politika Yönetiminden Sorumlu Ara Kurum	Tematik önceliklerde mali yardımın programlanması, uygulanması, yönetimi ve kontrolünde teknik uzmanlık sağlama
Mali Yönetimden Sorumlu Ara Kurum	Sözleşme makamı sıfatıyla ihale, sözleşme yönetimi, ödeme, muhasebe ve mali raporlama görevlerini bağımsız olarak yürütme
Sahtecilikle Mücadele Koordinasyon Birimi - Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığı	AB'den sağlanan mali kaynakların kullanımıyla ilgili inceleme, araştırma ve soruşturma yap(tır)ma
Denetim Otoritesi Hazine ve Maliye Bakanlığı - Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı	Tüm yönetim ve kontrol sistemlerinin işlerliği ve etkinliğini denetleme

AB PROGRAMLARI

© AB BAŞKANLIĞI

Avrupa Birliği programları veya Birlik programları, AB politikalarının uygulanmasında kullanılan temel araçlardan biri olup AB politikalarının hedeflerine ulaşmasını sağlamak için üye devletler arasında ve üye devletlerle programlara katılan diğer ülkeler arasında işbirliğini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Birlik programları; çevre, enerji, dijitalleşme, eğitim, kültür, araştırma, bilim, inovasyon gibi AB müktesebatının tüm alanlarındaki politikalar ve hedefler doğrultusunda tasarlanmaktadır.

Faydalanıcı Ülkeler

AB üyesi ülkelerin yanı sıra, aday ülkeler, EFTA ve EEA üyesi ülkeler ile Batı Balkanlar ülkeleri de asosiye üye olarak programlara katılabilmektedir.

Kimler Başvurabilir?

Bireyler, işletmeler/KOBİ'ler, STK'lar, kamu kurumları, üniversiteler, tüzel kişiliği haiz yapılar.

Başvuru Süreci

Başvurular genellikle farklı AB üyesi ülkeler ve programa katılan üçüncü ülkelerden ortaklarla oluşturulan bir konsorsiyum bünyesinde yapılmaktadır.

Proje başvuruları programların yürütülmesinden sorumlu olan Avrupa Komisyonu, yürütme ajansları veya ulusal ajanslara yapılmaktadır.

Projeler bağımsız değerlendiriciler tarafından değerlendirilmektedir.

Hibe almaya hak kazananlar, Avrupa Komisyonu, yürütme ajansları veya ulusal ajanslar ile sözleşme imzalamaktadır.

Bütçe

AB'nin yedi yıllık genel bütçesi olan Çok Yıllı Mali Çerçeve (MFF) kapsamında uygulanmaktadır.

Programlara katılan ülkeler, katılım anlaşmasına dayanarak katıldıkları programların toplam bütçesine yıllık mali katkı ödemektedir.

AB'de 2021-2027 Dönemi için toplam 40 adet program hâlihazırda uygulanmakta olup tüm programlar için yaklaşık 2 trilyon avro bütçe ayrılmıştır.

Ülkemizin 2021-2027 Döneminde Katılım Sağladığı Birlik Programları

AB PROGRAMLARI VE TÜRKİYE

Türkiye, Birlik Programlarından (o zamanki adıyla Topluluk Programlarından) 2003 yılından bu yana faydalanmaktadır. AB Programları ve Ajanslarına katılım sürecinin koordinasyonu ve izlenmesi görevi AB Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir.

Ülkemiz **2021-2027** döneminde **7 AB Programına** katılmaktadır.

Bunun yanı sıra ülkemiz **Avrupa Çevre Ajansı (AÇA)** ve **Avrupa Uyuşturucu Ajansına (EUDA)** da üyedir.

AB Programları ve Ajanslarına Katılım Açısından Önemli Tarihler

AB PROGRAMLARI VE TÜRKİYE 2021 - 2027

Erasmus+ Programı, AB'nin eğitim, gençlik ve spor alanlarındaki hibe programıdır. Yurt dışında eğitim, öğretim, staj, profesyonel gelişim, yaygın öğrenme temelli gençlik aktiviteleri ile kurumlar arasındaki işbirliklerini desteklemektedir. Programın ülkemizde ulusal koordinatörlüğünü **Türkiye Ulusal Ajansı** yürütmektedir.

Avrupa Dayanışma Programı (ESC), topluma yarar sağlayan projelerde gönüllülük, dayanışma ve ağ kurma faaliyetlerine imkân sağlar. Programın ülkemizde ulusal koordinatörlüğünü **Türkiye Ulusal Ajansı** yürütmektedir.

Dijital Avrupa Programı, Avrupa ekonomisinin ve toplumunun dijital dönüşümünü desteklemeyi ve dijital dönüşümün faydalarını Avrupa vatandaşlarına ve işletmelerine sunmayı amaçlamaktadır. Programın ülkemizde ulusal eş koordinasyonu **Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı** ile **Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi** tarafından yürütülmektedir.

Ufuk Avrupa, araştırmacıların, bilginin ve teknolojinin serbestçe dolaştığı "Avrupa Araştırma Alanı" oluşturulmasını, AB'nin bilimsel ve teknolojik temelini güçlendirmeyi ve rekabet edebilirliğini artırmayı amaçlamaktadır. Programın ülkemizde ulusal koordinatörlüğünü **TÜBİTAK** yürütmektedir.

Birlik Sivil Koruma Mekanizması, afetleri önleme, afetlere hazırlık ve müdahalenin geliştirilmesi, sivil koruma alanında işbirliğinin güçlendirilmesi, acil durumlarda beşeri, çevresel ve kültürel mirasın korunması vb. alanlarında destek sağlamaktadır. Programın ülkemizde ulusal koordinatörlüğünü **AFAD** yürütmektedir.

Tek Pazar Programı'nın "İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği" bileşeni 2021-2027 döneminde işletmelere, özellikle KOBİ'lere destek sağlamaktadır. Programın ülkemizde ulusal koordinatörlüğünü **KOSGEB** yürütmektedir.

Gümrükler AB'deki gümrük otoriteleri arasındaki işbirliğini desteklemek, bilgi teknolojileri kapasitesini güçlendirmek, iletişim ağı ve personel yetkinliklerini geliştirmek vb. amaçlamaktadır. Programın ülkemizde ulusal koordinatörlüğünü **Ticaret Bakanlığı** yürütmektedir.

AB AJANSLARI VE TÜRKİYE

AB Ajansları, AB kurumlarından ayrı şekilde yapılandırılmış olan ve belirli teknik, bilimsel ve idari görevleri yerine getiren kurumsal yapılardır. AB mevzuatı uyarınca, 4 ajans türü bulunmaktadır:

- Merkezi olmayan ajanslar,
- Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası kapsamındaki ajanslar,
- Yürütme ajansları,
- EURATOM ajansları ve yapıları ve diğer yapılar.

Ülkemiz, merkezi olmayan ajanslara özel olarak imzalanan katılım anlaşmaları ile üye olabilmektedir.

TÜRKİYE'NİN ÜYE OLDUĞU AB AJANSLARI

Avrupa Çevre Ajansının (AÇA) görevi çevre hakkında güvenilir ve bağımsız bilgi sağlamak olup, ajans katılım sağlayan ülkelerin politika geliştiren birimlerine ve kamuoyuna zamanında, hedefe yönelik, konuyla ilgili ve güvenilir bilgi temin etmektedir.

AÇA, Avrupa genelinde çevre ve iklim politikalarını destekleyen çeşitli projelere katılım sağlar (Kopernik, Enerji Topluluğu, Avrupa İklim Risk Değerlendirmesi ile Avrupa İklim ve Sağlık Laboratuvarı vb).

Ülkemiz 2003 yılından beri AÇA'ya üyedir. Ajans üyeliğine ilişkin faaliyetler, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı** tarafından yürütülmektedir.

Avrupa Uyuşturucu Ajansı (EUDA), Avrupa'nın uyuşturucu sorunlarının niteliğini anlaması ve bunlara daha iyi yanıt vermesine yardımcı olmak için, bağımsız ve bilgi üretilmesi amacıyla kurulmuştur.

Merkez, katılım sağlayan ülkelerin politika yapıcılarına, uyuşturucu mevzuatı ve stratejilerinin oluşturulması için ihtiyaç duyulan veriyi sunmaktadır. Ülkemiz 2014 yılından bu yana Avrupa Uyuşturucu Ajansına üyedir.

Ülkemizde EUDA'ya ilişkin faaliyetler, **İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM)** tarafından yürütülmektedir.

© AB BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE YATIRIM PLATFORMU (TYP)

IPA'nın yanı sıra, ülkemiz ve AB arasındaki mali işbirliğine yeni bir boyut getiren EFSD+ kapsamında devreye giren "Türkiye Yatırım Platformu" ülkemize yönelik yeni imkânlar sunmaktadır.

AB, Katılım Öncesi Yardım Aracının üçüncü döneminde (IPA III) **Avrupa Sürdürülebilir Kalkınma Fonu Artı (EFSD+)** isimli mekanizmayı oluşturmuştur. EFSD+ ile kamu sektörü, belediyeler ve özel sektörün, AB'ye akredite **Uluslararası Finans Kuruluşları (IFI)** ile yürütecekleri ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri içeren yatırım projelerine AB desteği sunulması amaçlanmaktadır.

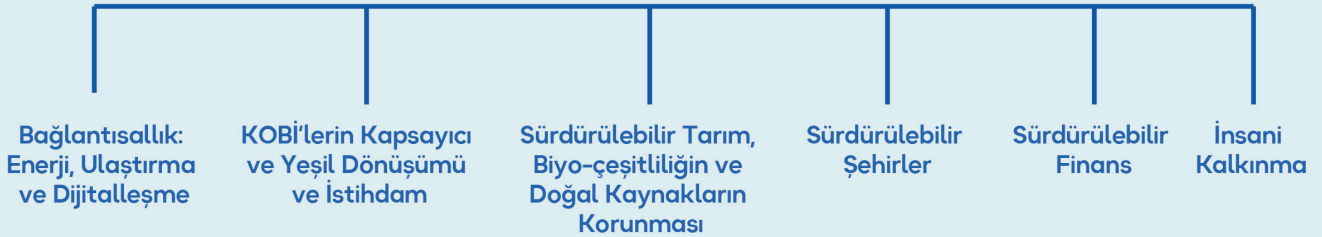
- € Ülkemiz, AB'nin EFSD+ mekanizmasından **Türkiye Yatırım Platformu (TYP)** aracılığıyla faydalanabilmektedir.
- € TYP, ülkemize yönelik 31 Mart 2022 tarihli Komisyon kararı ile oluşturulmuştur.
- € TYP faydalanıcıları, kamu kurumları, özel sektör kuruluşları ve belediyelerdir.
- € Bu kurum ve kuruluşların, ilgili konuda bir IFI ile ortaklaşa proje yürütüyor olması gerekmektedir.

© AB BAŞKANLIĞI

★ TYP'nin Temmuz 2022'de tamamlanan ilk çağrısına 8 uluslararası finans kuruluşu tarafından ülkemizdeki faydalanıcılarla yürütülecek toplam 14 yatırım programı önerisi sunulmuştur.

İlk çağrı kapsamında yeşil gündem, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, yeşil tahviller, sürdürülebilir tarım, vb yatırım alanlarında IFI'lerle ülkemizde yürütülecek projeler için **317 milyon Avro'luk** garanti provizyonu bulunmaktadır. Bu projeler ile ülkemizde **2 milyar Avro'luk** yatırım hacmi beklenmektedir.

TYP YATIRIM PENCERELERİ

TEKNİK DESTEK VE BİLGİ DEĞİŞİMİ (TAIEX) MEKANİZMASI

TAIEX, AB Aday ve Potansiyel Aday Ülkeler ile AB Komşuluk Politikası ve AB Ortaklık Ülkelerinin faydalandığı bir mekanizma olup Avrupa Komisyonu Komşuluk Politikası ve Genişleme Genel Müdürlüğü (DG NEAR) tarafından yönetilmektedir.

TAIEX Mekanizmasının ulusal koordinasyonu, Ulusal İrtibat Noktası (NCP) sıfatıyla Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı tarafından yönetilmektedir.

TAIEX neyi amaçlar?

Faydalanıcı ülkelerin ulusal mevzuatlarının AB mevzuatı ile uyumlaştırmasında ve söz konusu mevzuatın uygulanması konularında teknik destek sağlamak

TAIEX'den kimler faydalanabilir?

Ülkemizde kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatları

TAIEX Mekanizması Kapsamında Düzenlenebilecek Faaliyetler

ÇALIŞTAYLAR

Faydalanıcı ülkede mevzuata yönelik bilgi ve farkındalığın artırılması

30-100 uzmanın katılımı ile

UZMAN TALEBİ

Müktesebat uyumu çalışmalarını gerçekleştiren kamu çalışanlarının bilgi ve yönlendirme ihtiyacının karşılanması

7-20 uzmanın katılımı ile

ÇALIŞMA ZİYARETLERİ

Mevzuat uyumu çalışmalarında son aşamaya gelinmesini veya tamamlanmasını müteakip talep edilir. Uyum sağlanan müktesebatın uygulanmasında en iyi örneği temsil eden üye devlete yapılır.

3 uzman katılımı ile

Türkiye ve TAIEX

Türkiye, 15 Mart 2002 tarihinden itibaren TAIEX mekanizmasının faydalanıcısıdır. 2002 yılından bu yana, yaklaşık 78000 uzmanın katılımıyla 2100'den fazla etkinlik düzenlenmiştir. TAIEX başvuruları Türkiye'deki Ulusal Temas Noktası olan AB Başkanlığı Programlama Daire Başkanlığı tarafından koordine edilen ulusal veri tabanı aracılığıyla yapılmaktadır. Kamu kurumları tarafından veritabanı aracılığıyla yıllık ortalama 50 başvuru yapılmaktadır.

© AB BAŞKANLIĞI

EŞLEŞTİRME (TWINNING) MEKANİZMASI

Eşleştirme ile AB mevzuatını etkin ve etkili bir şekilde uygulayan üye devlet kamu kurumu ile bu seviyeye ulaşması hedeflenen faydalanıcı ülke kurumunun eşleşerek birlikte proje yürütmesi hedeflenmektedir. Bu mekanizma aracılığıyla AB üyesi bir ülkenin kamu kurum ve kuruluşlarındaki uzmanlığın faydalanıcı ülke kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılması sağlanır.

Eşleştirmeden AB müktesebatını iç hukuka aktarmak, uygulamak ve yürütmekle yükümlü kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatları faydalanabilmektedir.

Eşleştirme Mekanizmasında Neler Yapılabilir?

- Mevzuat çalışmaları
- Strateji belgeleri ve eylem planlarının hazırlanması
- Kurumsal işleyişi düzenleyen iç prosedürleri ve yöntemleri belirleyen belgeler
- Güçlü ve zayıf yönler analizi, boşluk ve ihtiyaç analizleri
- Mevzuatın iyi uygulamalarını görebilmek amacıyla eğitimler, staj ve çalışma ziyaretleri
- İletişim ve farkındalık faaliyetleri
- İnternet sitesi ve veritabanı çalışmaları

Avrupa Birliği Başkanlığının Rolü

Türkiye'de eşleştirme mekanizmasının her aşamasında faydalanıcı kurumlar haricinde üç koordinatör kurum bulunmaktadır:

Merkezi Finans ve İhale Birimi,
Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ve
Avrupa Birliği Başkanlığı

Eşleştirme projelerinin programlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi "Ulusal İrtibat Noktası" olan Avrupa Birliği Başkanlığı'nın sorumluluğundadır.

© AB BAŞKANLIĞI

Eşleştirme Mekanizmasının İş Süreci

Türkiye ve Eşleştirme

2002 yılından bu yana 160 proje başarıyla uygulanmıştır. Faydalanıcı kurumlarımız tarafından en çok tercih edilen ülkelerin başında 49 proje ile Almanya, 28 proje ile Birleşik Krallık, 27 proje ile İspanya ve 26 proje ile Hollanda gelmektedir.

Adalet ve İçişleri, Çevre, Tarım ve Finans sektörleri eşleştirme mekanizmasında en yoğun kullanılan alanlardır.

SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİ PROGRAMLARI VE TÜRKİYE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

REPUBLIC OF TÜRKİYE
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
DIRECTORATE FOR EU AFFAIRS

Sınır Ötesi İşbirliği Programları (SÖİ), AB ülkelerinin ortak sınır bölgelerinde, AB üyesi ülkelerle sınırları bulunan üçüncü ülkelerin sınır bölgeleri ve Birliğin kendi içindeki bölgeleri arasında dengeli bir ekonomik ve sosyal kalkınma için işbirliğini amaçlamaktadır.

Programlar, AB Uyum Politikasının yanı sıra Avrupa Komşuluk Politikasının da araçlarından birisidir.

Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, ülkemizin dahil olduğu 3 sınır ötesi programın da Ulusal Otoritesi'dir.

Türkiye'nin Dahil Olduğu Sınır Ötesi İşbirliği Programları

Bulgaristan - Türkiye Programı

Bulgaristan ile Türkiye arasında ikili yürütülen bir programdır. 2003 yılından itibaren katılım sağlanmaktadır. 2021-2027 dönemi program toplam bütçesi **34,4 milyon avrodur**.

Karadeniz Havzası Programı

Program ülkeleri Türkiye, Bulgaristan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, Romanya, Ukrayna ve Yunanistan'dır. 2007 yılından itibaren katılım sağlanmaktadır. 2021-2027 dönemi program toplam bütçesi **94 milyon avrodur**.

Akdeniz Havzası Programı

Program ülkeleri Türkiye, Cezayir, Mısır, Fransa, Yunanistan, İsrail, İtalya, Ürdün, Lübnan, Malta, Filistin, GKRY, Portekiz, İspanya ve Tunus'tur. 2021 yılından itibaren katılım sağlanmaktadır. 2021-2027 dönemi program toplam bütçesi **281,4 milyon avrodur**.

Interreg IPA Bulgaristan-Türkiye Programı

Türkiye'de Edirne ve Kırklareli illerini, Bulgaristan'da ise Hasköy, Yanbolu ve Burgaz idari bölgelerini kapsamaktadır. Programın 3 döneminde (2003-2006, 2007-2013, 2014-2020) toplam **78,6 milyon avro** bütçe ile **248 proje** hayata geçmiştir. Programın Yönetim Makamı Bulgaristan Bölgesel Kalkınma ve Bayındırlık Bakanlığı'dır.

Interreg NEXT Karadeniz Havzası Programı

Program alanı ülkemizde **25 ili** kapsamaktadır. (İstanbul, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova, Zonguldak, Karabük, Bartın, Kastamonu, Çankırı, Sinop, Samsun, Tokat, Çorum, Amasya, Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane) Programın 2 döneminde (2007-2013, 2014-2020) toplam **92 milyon avro** bütçe ile Programın ortaklık şartları dâhilinde **67 Türk ortaklı proje** hayata geçmiştir. Türk ortaklı projelerin toplam bütçesi ise **48 milyon avrodur**. Programın yönetim makamı Romanya Kalkınma, Bayındırlık ve Yönetim Bakanlığı'dır.

Interreg NEXT Akdeniz Havzası Programı

Türkiye, Programa 2021-2027 döneminde ilk kez katılmıştır. Program alanı ülkemizde **21 ili** kapsamaktadır. (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli, Balıkesir, Çanakkale, İzmir, Aydın, Denizli, Muğla, Antalya, Isparta, Burdur, Adana, Mersin, Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye, Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak) Programın Yönetim Makamı Sardunya Özerk Bölgesi Yönetimi'dir.

AB DAYANIŞMA FONU, AB DEPREM DESTEKLERİ VE TÜRKİYE

AB Dayanışma Fonu, AB'ye üye veya aday ülkelerde doğal afetler sonucunda ortaya çıkan yıkımların giderilmesine yönelik faaliyetlere finansman sağlanması amacıyla, AB bütçesinin yanı sıra üye ülkelerin katkılarıyla oluşturulmuş bir fondur.

AB Dayanışma Fonu

İlk kez 2002 yılında Orta Avrupa'da meydana gelen sel felaketlerinin sonuçları ile mücadele amaçlı oluşturulmuştur. O zamandan bu yana afet sonrası toparlanma için AB'nin temel araçlarından biri ve AB dayanışmasının bir sembolü haline gelmiştir.

© AB BAŞKANLIĞI

AB'nin Deprem Sonrası Türkiye'ye Sağladığı Destekler

Deprem sonrası AB, Türkiye'ye sağlanan yardımları koordine etmek ve desteği en etkin şekilde yönlendirmek amacıyla uluslararası düzeyde harekete geçti. Bu çerçevede, AB üye ülkeleri, komşu ülkeler, Birleşmiş Milletler, uluslararası finans kuruluşları ve diğer paydaşlarla iş birliği yaparak, deprem bölgesinin yeniden inşasına katkıda bulunacak kapsamlı bir destek paketi oluşturuldu.

AB DENİZCİLİK, BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ FONU (The European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund, EMFAF)

Bütçenin Konular Bazında Dağılımı

%26,26 Sürdürülebilir Balıkçılık

AB'nin balıkçılık kapasitesi ile mevcut doğal kaynaklar arasında bir denge kurmak, daha seçici bir şekilde balıkçılık yapmak ve istenmeyen avlanmaları azaltmak.

%19,78 Sürdürülebilir Su Ürünleri Yetiştiriciliği

Çevre dostu üretimin yanı sıra kalite, sağlık ve güvenliğe odaklanarak sektörü daha başarılı ve rekabetçi hale getirmek, tüketicilere yüksek kaliteli, besin değeri yüksek ve güvenilir ürünler sunmak.

%19,27 OBP'nin Uygulanmasına Yönelik Çalışmalar

Veri toplama, bilimsel bilgi, kontrol ve balıkçılık mevzuatının uygulanmasını geliştirmek.

%18,96 Pazarlama ve İşleme

Dünyanın en büyük deniz ürünleri pazarının organizasyonunu, pazar istihbaratını ve tüketici bilgilerini geliştirmek.

%9,72 İstihdam ve Bölgesel Uyum

Kıyı ve iç bölgelerdeki balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği toplumlarının ürünleri için daha fazla değer kazanmalarına ve ekonomilerini turizm veya doğrudan satış gibi diğer denizcilik alanlarında çeşitlendirmelerine yardımcı olmak.

%1,17 Entegre Denizcilik Politikasının Uygulanması

Denizcilik bilgisini geliştirmek, denizdeki faaliyetleri daha iyi planlamak, deniz gözetiminde işbirliğini teşvik etmek ve deniz havzalarını kendi ihtiyaçlarına göre yönetmek.

%4,84 Üye Ülkelere Teknik Destek Sağlanması

Üye Devletlerin yukarıdaki öncelikleri uygulamalarına yardımcı olacak teknik yardımın sağlanması

2021-2027 Bütçesi

6,1 milyar €

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI

[in](#) [X](#) [@](#) [▶](#) [f](#) /abbaskanligi
www.ab.gov.tr